

Zahle: Jeg har ikke noget at bemærke til den sidste ærede Taler. Men til den foregaaende Taler, det ærede Medlem for Maribo Amts 1ste Valgkreds (Reventlow), vil jeg overfor det Argument, som det ærede Medlem brugte for at forsvare det foreliggende Lovforslag: at det var godt at bevare Ejendommen for Familien, og det gjorde man, naar man til Skade for de øvrige Børn tillagde et enkelt Barn Huset, sige, at det, hvis man overfører det paa langt større Forhold, som Sædegaarde, maaske kan være meget godt for Familien, at man bevarer Ejendommen i Familien, hvis man nemlig tør gaa ud fra, at den, som faar det hele, ogsaa vil yde sine Søskende en passende Understøttelse og Hjælp til deres Arbejde forat komme frem i Verden, men naar der er Tale om et Hus, saa bliver Resultatet ganske simpelt, at man tager Arvelodden fra alle de øvrige Børn og giver den til det ene Barn, som man tillægger Huset. Thi den, som faar Huset, vil jo ikke være i Stand til at yde de andre nogen videre Hjælp og Understøttelse. Men det er jo Meningen, at de Midler, som Forældre efterlade sig ved deres Død, skulle tjene til Hjælp for samtlige Børn til deres Arbejde for at komme frem i Verden, og saa er det en Uretfærdighed, at man berøver alle Børnene paa et nær de Midler, som efter Loven burde tilkomme dem, for at de kunne arbejde sig frem i Verden ved Hjælp af dem, og tillægge det ene Barn dem alle.

Justitsministeren (Alberti): Jeg har opfattet det foreliggende Lovforslag, som om det var Forslagsstillernes Mening, at det skulde danne et Forsøg paa at føje et Led til Kæden af den Række Bestræbelser, som i en Aarrække have været fremme for at søge at højne Husmandsklassens Kaar. Jeg tænker paa saadanne Bestræbelser som Oprettelsen af Husmandskreditforeningen, der jo har gjort overordentlig stor Gavn for Husmandsstanden; jeg tænker paa saadan noget som Loven om Huslodder til Landarbejdere, som vi fik for nogle Aar siden; jeg tænker paa en Række af Bevillinger, som findes paa Finansloven; jeg tænker for saa vidt ogsaa paa den Kommission, som min højtærede Kollega, Landbrugministeren, for nylig har nedsat; og jeg tænker paa lignende Bestræbelser, som Fremtiden utvivlsomt vil bringe til Gavn for Husmandsklassen, og hvorigennem man vil søge at højne Husmændenes Kaar, saaledes at de kunne komme i Klasse med de øvrige Medlemmer

af vort Samfund. Det ærede Medlem for Nakskov, Reventlow, synes at have haft en noget lignende Opfattelse, da han forstod Forslaget som et Forsøg paa at bringe Husmændene i lige Klasse med Gaardmændene og Herremændene. Jeg tror, at der skal adskilligt mere til. Jeg vil ikke tænke paa noget saadant som at ville bringe Husmændene i Klasse med Herremændene, men blot paa at bringe Husmændene i Niveau med Gaardmændene paa en hel Række af Livets Omraader. Der skal efter min Mening noget ganske andet og mere til end dette at udvide en gammel Testamentsregel, som har været gældende for Gaardmændene i et Hundrede og nogle og trediv Aar, til ogsaa at gælde for Husmændene, at udvide en Regel, som i alt Fald efter min Erfaring næsten ganske er gaaet af Brug inden for Gaardmandsklassen, en Regel, som i sin Tid utvivlsomt har været meget god for Gaardmandsstanden, men som nu i alt Fald i de allerfleste Egne af Landet nærmest maa betragtes som et af Gaardmandsstandens aflagte Klædebon. Jeg har haft Lejlighed til at se overmaade mange Adkomstdokumenter for Bøndersteder, men jeg maa sige, at jeg mindes ikke en eneste Gang at være truffet paa et Tilfælde, hvor Adkomsten til en Bondegaard bestod i et Selvejertestamente, oprettet i Henhold til Forordningen af 1769 og de Lovbestemmelser, som slutte sig dertil. Det er muligt, at der kan være enkelte Egne af Landet — det ærede Medlem nævnedes baade i Fjor og i Aar, at paa hans Egn var det anderledes — hvor man i Gaardmandsstanden fremdeles benytter disse gamle Bestemmelser, men jeg tvivler dog meget om, at det er ret mange, og jeg tvivler meget om, at disse Bestemmelser benyttes i noget særdeles vidt Omfang. Det er ganske naturligt, thi de Motiver, som i sin Tid hidførte disse Bestemmelser, og som den ærede Ordfører selv her i Dag nævnedes, idet han sagde, at Bestemmelserne sigtede til at værne og skærme Gaardmændenes Ejendomme mod Godejerner, eksistere jo ikke længere, og de paagældende Bestemmelser ere derfor i vor Tid ikke synderlig nødvendige. Deraf, at disse Lovregler nu sikkert kun i meget ringe Omfang anvendes af den Klasse, for hvem de ere gældende, kan man naturligvis ikke med fuld Sikkerhed slutte, at der ikke nu hos en anden Klasse, altsaa hos Husmændene, kunde være en lignende Trang til Stede som den, der hos Gaardmændene fandtes for 130 Aar siden. Men hvor er denne Trang, hvorpaa be-